T085 TKL 3 (48) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 72-Hạnh Bồ Tát

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 85 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM BAÛY MÖÔI HAI: HAÏNH BOÀ-TAÙT

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá Toân noùi haïnh Boà-taùt, theá naøo laø haïnh Boà-taùt? Phaät daïy: Haïnh Boà-taùt laø haïnh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø haønh haïnh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa Boà-taùt? Phaät daïy: Neáu Boà-taùt haønh saéc khoâng vaø haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng; haønh nhaõn khoâng cho ñeán yù; haønh saéc khoâng cho ñeán phaùp; haønh nhaõn giôùi khoâng cho ñeán yù thöùc giôùi; haønh Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät; haønh noäi khoâng, ngoaïi khoâng, noäi ngoaïi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng; haønh Sô thieàn, Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn; haønh töø, bi, hæ, xaû; haønh Voâ bieân hö khoâng xöù, Voâ bieân thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù, Phi-höõu-töôûng Phi-voâ-töôûng xöù; haønh boán nieäm xöù, boán chaùnh caàn, boán nhö yù tuùc, naêm caên, naêm löïc, baûy giaùc phaàn, taùm phaàn Thaùnh ñaïo; haønh tam-muoäi Khoâng, tam-muoäi Voâ töôùng, tam-muoäi Voâ taùc; haønh taùm boäi xaû, ñònh chín thöù lôùp, möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí voâ ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø, ñaïi bi, ng- hieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh, caùc voâ ngaïi bieän taøi, haønh vaên töï vaøo voâ vaên töï, haønh caùc moân Ñaø-la-ni, haønh tính höõu vi, tính voâ vi; gioáng nhö Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng thaáy hai phaùp. Nhö vaäy, Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät goïi laø haønh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; aáy laø haïnh Boà-taùt. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá Toân noùi Phaät, Phaät coù nghóa laø gì? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Bieát nghóa thaät cuûa caùc phaùp neân goïi laø Phaät. Laïi nöõa, chöùng ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp, neân goïi laø Phaät; thoâng suoát nghóa thaät cuûa caùc phaùp, neân goïi laø Phaät. Laïi nöõa, nhö thaät bieát heát thaûy phaùp, neân goïi laø Phaät. Tu-boà-ñeà thöa: Boà-ñeà nghóa laø gì? Phaät daïy: Nghóa Khoâng laø nghóa Boà-ñeà; nghóa Nhö, nghóa phaùp tính, nghóa thaät teá laø nghóa Boà-ñeà. Laïi nöõa, danh töôùng ngoân thuyeát laø nghóa Boà-ñeà. Thaät nghóa Boà-ñeà khoâng theå hoaïi, khoâng theå phaân bieät laø nghóa Boà-ñeà. Laïi nöõa, thaät töôùng caùc phaùp khoâng doái, khoâng khaùc laø nghóa Boà-ñeà. Vì vaäy neân goïi laø Boà-ñeà. Laïi nöõa, Boà-ñeà aáy, chö Phaät coù ñöôïc, goïi laø Boà-ñeà. Laïi nöõa, trí bieát chaân chaùnh cuøng khaép cuûa chö Phaät, goïi laø Boà-ñeà.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 85 2

Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt vì Boà-ñeà aáy maø haønh saùu Ba-la-maät cho ñeán haønh trí Nhaát thieát chuûng, thì ñoái vôùi caùc phaùp coù gì ñöôïc, gì maát, gì theâm, gì bôùt, gì sinh, gì dieät, gì caáu, gì tònh? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu Boà-taùt haønh saùu Ba-la-maät cho ñeán haønh trí

Nhaát thieát chuûng, thì ñoái vôùi caùc phaùp ñeàu khoâng ñöôïc, khoâng maát, khoâng theâm, khoâng bôùt, khoâng caáu, khoâng tònh. Vì sao? Vì Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng vì söï ñöôïc maát, theâm, bôùt, sinh, dieät, caáu, tònh. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät, khoâng vì söï ñöôïc, maát, cho ñeán khoâng vì caáu, tònh, thì laøm theá naøo Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ, coù theå nhieáp thuû ñöôïc Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laøm sao haønh noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, laøm sao haønh thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc, boán nieäm xöù cho ñeán taùm phaàn thaùnh ñaïo, laøm sao haønh Khoâng, Voâ töôùng, Voâ taùc giaûi thoaùt moân, laøm sao haønh möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, boán trí khoâng ngaïi, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø ñaïi bi, laøm sao haønh möôøi ñòa cuûa Boà-taùt, laøm sao vöôït quaù Thanh-vaên, Bích- chi Phaät maø vaøo Boà-taùt vò? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng do hai phaùp haønh Thí Ba-la-maät, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng do hai phaùp haønh noäi khoâng, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt khoâng do hai phaùp haønh Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng do hai phaùp haønh noäi khoâng cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, vaäy thì Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán taâm sau cuøng, laøm sao taêng tröôûng caên thieän? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu haønh hai phaùp thì caên thieän khoâng ñöôïc taêng tröôûng. Vì sao? Vì heát thaûy phaøm phu ñeàu nöông vaøo hai phaùp, neân khoâng ñöôïc taêng tröôûng caên thieän. Boà-taùt haønh phaùp khoâng hai, neân töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán taâm sau cuøng, ôû khoaûng trung gian aáy ñöôïc taêng tröôûng caên thieän. Vì theá neân ñoái vôùi Boà-taùt, heát thaûy theá gian trôøi, ngöôøi, A-tu-la khoâng theå chieát phuïc, khoâng theå phaù hoaïi thieän caên aáy, laøm cho ñoïa vaøo ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät vaø caùc phaùp aùc khoâng thieän khoâng theå cheá ngaên Boà-taùt, laøm cho khoâng theå haønh Thí Ba-la- maät, taêng tröôûng caên thieän; cho ñeán haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Naøy Tu-boà-ñeà! Boà-taùt neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy. Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt vì caên thieän neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät chaêng?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 85 3

Phaät ñaùp: Khoâng. Boà-taùt cuõng khoâng vì caên thieän neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì sao? Vì theo phaùp cuûa Boà-taùt neáu chöa cuùng döôøng chö Phaät, chöa ñaày ñuû caên thieän, chöa ñöôïc chaân tri thöùc thì khoâng theå ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm, cuùng döôøng chö Phaät, möôøi hai boä loaïi kinh cuûa Phaät laø kheá kinh cho ñeán luaän nghò, Boà- taùt nghe roài thoï trì, ñoïc tuïng thoâng lôïi, taâm quaùn saùt thaáu suoát. Thaáu suoát roài neân ñöôïc Ñaø-la-ni, ñöôïc Ñaø-la-ni neân coù theå khôûi leân trí voâ ngaïi, khôûi leân trí voâ ngaïi neân töø choã sinh ra cho ñeán Nhaát thieát trí troïn khoâng queân maát; cuõng ñoái vôùi choã chö Phaät gieo troàng caên laønh, ñöôïc caên laønh thuû hoä, troïn khoâng ñoïa vaøo aùc ñaïo vaø caùc naïn. Do nhaân duyeân caên thieän neân ñöôïc thaân taâm thanh tònh, ñöôïc thaân taâm thanh tònh neân coù

theå nghieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh. Ñöôïc thieän caên thuû hoä neân thöôøng khoâng rôøi chaân tri thöùc, laø khoâng rôøi chö Phaät, caùc Boà-taùt, caùc Thanh-vaên vaø nhöõng ngöôøi taùn thaùn Phaät, Phaùp, Taêng. Nhö vaäy, Boà-taùt neân cuùng döôøng chö Phaät, gieo troàng caên laønh, thaân caän thieän tri thöùc. LUAÄN: Trong phaåm treân, Tu-boà-ñeà hoûi Phaät: Kinh thöôøng noùi Baùt- nhaõ Ba-la-maät, sao goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Phaät duøng moãi moãi nhaân duyeân ñaùp. Nhaân vieäc aáy neân trong phaåm naøy laïi hoûi Phaät: Kinh thöôøng noùi Boà-taùt tu haønh, vaäy theá naøo laø haïnh Boà-taùt? Theá neân Tu-boà-ñeà hoûi Boà-taùt haïnh. Hoûi: Neáu trong Baùt-nhaõ thu nhieáp heát thaûy phaùp, laïi Baùt-nhaõ töùc laø haïnh Boà-taùt, côù sao coøn hoûi? Ñaùp: Heát thaûy ñaïo Boà-taùt goïi laø haïnh Boà-taùt. Trí tueä bieát khaép thaät töôùng caùc phaùp goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, aáy laø choã sai khaùc. Neáu kinh Baùt-nhaõ vaø haïnh Boà-taùt nhieáp vaøo nhau thì khoâng khaùc. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: Haïnh Boà-taùt laø nghieäp thaân, nghieäp khaåu, nghieäp yù cuûa Boà-taùt, caùc vieäc cuûa Boà-taùt laøm goïi laø haïnh Boà-taùt. Vì vieäc aáy neân Tu-boà-ñeà chæ muoán phaân bieät chaùnh haïnh cuûa Boà-taùt, neân hoûi. Vì vaäy Phaät ñaùp: Haïnh Boà-taùt laø laøm caùc haïnh laønh, vì caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; aáy laø chaùnh haïnh cuûa Boà-taùt. Neáu Boà-taùt laøm vieäc baát thieän, voâ kí vaø laøm vieäc thieän maø taâm chaáp tröôùc thì chaúng phaûi laø Boà-taùt haïnh; chæ ñem taâm töø bi vaø trí tueä veà khoâng tính, vì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø laøm, aáy goïi laø haïnh Boà-taùt. Theá naøo laø ha- ïnh thanh tònh? Nghóa laø haønh saéc khoâng vaø haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng, cho ñeán haønh tính höõu vi, tính voâ vi khoâng. Ñoái vôùi caùc phaùp aáy khoâng phaân bieät laø khoâng, laø thaät, laø höõu vi, laø voâ vi. Cuõng nhö Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, dieät heát hí luaän khoâng coù hai töôùng, aáy

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 85 4

goïi laø haïnh Boà-taùt; khoâng ai coù theå phaù hoaïi, cuõng khoâng coù loãi laàm. Tu-boà-ñeà nghe haïnh Boà-taùt roài, hoan hæ hoûi: Quaû baùo cuûa haïnh Boà-taùt laø ñöôïc laøm Phaät. Kinh thöôøng noùi Phaät, vaäy Phaät coù nghóa laø gì? Phaät ñaùp: Bieát thaät nghóa cuûa caùc phaùp neân goïi laø Phaät. Hoûi: Neáu nhö vaäy, A-la-haùn, Bích-chi Phaät vaø ñaïi Boà-taùt cuõng bieát thaät nghóa caùc phaùp, côù sao khoâng goïi laø Phaät? Phaät ñaùp: Treân ñaõ noùi ví duï Phaät ñoát ñeøn, ñoái vôùi phaøm phu laø thaät, ñoái vôùi Phaät khoâng thaät. Vì phaøm phu bò phieàn naõo, taäp khí che laáp neân khoâng cho laø thaät, khoâng theå ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, khoâng döùt heát nghi hoái ñoái vôùi heát thaûy phaùp, neân khoâng goïi laø chaùnh trí thaät nghóa, nhö treân ñaõ phaân bieät. Hoûi: Bieát thaät nghóa caùc phaùp, ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp, thoâng suoát thaät nghóa vaø nhö thaät bieát heát thaûy phaùp, boán vieäc aáy coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Nghóa khoâng khaùc nhöng danh töï coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Nghóa laø thaät töôùng caùc phaùp chaúng sinh chaúng dieät, phaùp töôùng thöôøng truù nhö Nieát-baøn; vì hieåu ñöôïc nghóa aáy neân goïi laø Phaät; ñoái vôùi nghóa aáy, thöôøng giaùc ngoä khoâng sai laàm, duøng caùc danh töôùng noùi cho chuùng sinh hieåu thaät nghóa ñeä

nhaát. Theá neân, trong boán voâ ngaïi noùi rieâng nghóa voâ ngaïi vaø phaùp voâ ngaïi, neân coù sai khaùc. Coù ngöôøi tuy ñaït ñöôïc thaät nghóa caùc phaùp maø khoâng theå thoâng suoát, vì hai nhaân duyeân: Moät laø phieàn naõo chöa heát. Hai laø chöa ñöôïc Nhaát thieát trí. Nhö Tu-ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm chöa döùt phieàn naõo neân khoâng theå thoâng suoát. A-la-haùn, Bích-chi Phaät, ñaïi Boà-taùt ñaõ döùt heát phieàn naõo, vì chöa ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng neân khoâng theå thoâng suoát. Theá neân noùi thoâng suoát thaät nghóa goïi laø Phaät. Caâu “nhö thaät bieát heát thaûy phaùp” laø toùm heát ba ñieàu treân, cuõng nghóa cuõng phaùp vaø heát thaûy phaùp hoaëc coù, hoaëc khoâng, moãi moãi hieåu roõ nhö ñaõ noùi trong nghóa trí Nhaát thieát chuûng; cuõng bieát töôùng tòch dieät, cuõng bieát töôùng höõu vi. Laïi nöõa, Boà-taùt laø trí, Phaät laø ngöôøi trí, vì ñöôïc trí aáy neân goïi laø ngöôøi trí. Tu-boà-ñeà hoûi: Baïch ñöùc Theá Toân! Sao goïi laø Boà-ñeà? Phaät ñaùp: Khoâng, nhö nhö, phaùp tính, thaät teá goïi laø Boà-ñeà. Trí tueä thaät töôùng töông öng vôùi tam-muoäi Khoâng; duyeân nhö, phaùp tính, thaät teá, neân Boà-ñeà goïi laø trí tueä thaät töôùng. Haïng ngöôøi coøn ôû trong ba hoïc ñaïo (Kieán ñaïo, tu ñaïo vaø voâ hoïc ñaïo. ND), chöa döùt phieàn naõo, tuy coù trí tueä maø khoâng goïi laø Boà-ñeà. Ba haïng ngöôøi voâ hoïc döùt heát voâ minh khoâng coøn cho neân trí tueä goïi laø Boà-ñeà. Hai haïng ngöôøi voâ hoïc, khoâng ñöôïc Nhaát thieát trí chaân chaùnh bieát khaép caùc phaùp, neân khoâng ñöôïc goïi laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, duy chæ trí tueä Phaät môùi goïi laø Voâ

thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Laïi nöõa, danh töôùng, ngoân ngöõ, vaên töï goïi laø Boà-ñeà. Thaät nghóa Boà- ñeà thì khoâng theå phaân bieät, phaù hoaïi. Laïi nöõa, Boà-ñeà laø Nhö khoâng sai khaùc, thöôøng khoâng hö doái. Vì sao? Vì trí tueä cuûa chuùng sinh trieån chuyeån cao hôn cho ñeán Phaät, khoâng ai hôn nöõa; caùc phaùp cuõng trieån chuyeån cao hôn, tröôùc laø hö voïng, sau laø chaân thaät, cho ñeán khoâng coøn phaùp naøo thaät hôn Boà-ñeà; theá neân Boà-ñeà goïi laø thaät. Laïi nöõa, Nhö vì ñöôïc Boà-ñeà neân goïi laø Phaät, nay vì Phaät ñaït ñöôïc neân goïi laø Boà-ñeà. Laïi coù ngöôøi noùi: Taän trí bieát söï sinh ñaõ taän, aáy goïi laø Boà-ñeà. Coù ngöôøi noùi: Taän trí, voâ sinh trí goïi laø Boà-ñeà. Coù ngöôøi noùi: Voâ ngaïi giaûi thoaùt goïi laø Boà-ñeà. Vì sao? Vì ñöôïc giaûi thoaùt aáy laø ñoái vôùi heát thaûy phaùp ñeàu thoâng suoát. Coù ngöôøi noùi: Boán trí voâ ngaïi laø Boà-ñeà. Vì sao? Vì Phaät bieát thaät töôùng caùc phaùp, aáy laø nghóa voâ ngaïi; bieát phaân bieät danh töôùng cuûa caùc phaùp, aáy laø phaùp voâ ngaïi; phaân bieät moãi moãi ngöõ ngoân, khieán chuùng sinh ñöôïc hieåu, aáy laø töø voâ ngaïi; thuyeát phaùp giaùo hoùa khoâng cuøng taän, aáy laø laïc thuyeát voâ ngaïi. Vì boán voâ ngaïi ñaày ñuû, lôïi ích chuùng sinh neân goïi laø Boà-ñeà. Coù ngöôøi noùi: Möôøi löïc cuûa Phaät, boán ñieàu khoâng sôï, möôøi taùm phaùp khoâng chung, ñaïi töø ñaïi bi, trí Nhaát thieát chuûng, voâ löôïng phaùp Phaät nhö vaäy ñeàu goïi laø Boà-ñeà. Vì sao? Vì trí tueä lôùn neân caùc phaùp ñeàu goïi laø Boà-ñeà. Coù ngöôøi noùi: Chaân Boà-ñeà laø Phaät, Möôøi trí voâ laäu töông öng vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc, nghieäp thaân, nghieäp khaåu vaø taâm khoâng töông öng caùc haønh ñeàu goïi laø Boà-ñeà. Cuøng

duyeân cuøng sinh, cuøng giuùp nhau neân ñeàu goïi laø Boà-ñeà. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghóa Boà-ñeà thì voâ löôïng voâ bieân, chæ coù Phaät môùi coù theå bieát khaép, ngöôøi khaùc bieát ñöôïc phaàn ít. Thí nhö caùc chaâu baùu trong kho taøng cuûa Chuyeån Luaân Thaùnh Vöông khoâng ai coù theå phaân bieät bieát ñöôïc giaù trò cuûa noù; Thaùnh vöông xuaát chaâu baùu cho ngöôøi, ngöôøi ñöôïc môùi coù theå bieát ñöôïc chính xaùc. Trong ñaây Tu-boà-ñeà hoûi Phaät veà töôùng Boà-ñeà xong, laïi hoûi: Neáu töôùng Boà-ñeà laø roát raùo khoâng, khoâng theå phaù hoaïi, Boà-taùt haønh saùu Ba-la-maät, taêng tröôûng caên thieän gì? Phaät ñaùp: Neáu Boà-taùt haønh thaät töôùng Boà-ñeà, ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng coù taêng tröôûng gì, huoáng gì thieän caên. Vì sao? Vì Baùt-nhaõ khoâng, vì ñöôïc maát cho ñeán nhô saïch maø xuaát hieän, bôûi vì roát raùo thanh tònh. Phaät höùa khaû yù aáy maø Tu-boà-ñeà laïi hoûi: Neáu khoâng theâm bôùt, laøm sao Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ maø nhieáp thuû caùc haïnh Boà-taùt khaùc? Phaät ñaùp: Boà-taùt khi haønh phaùp aáy chaúng vì hai phaùp neân haønh, maø

cuøng haønh hoøa hôïp vôùi roát raùo khoâng; theá neân khoâng neân vaán naïn. Tu-boà-ñeà laïi hoûi: Neáu Boà-taùt khoâng haønh hai phaùp, thì laøm sao töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán taâm sau cuøng taêng tröôûng thieän caên? Phaät ñaùp: Neáu ngöôøi haønh hai phaùp töùc laø ñieân ñaõo, khoâng theå taêng tröôøng caên thieän. Thí nhö ngöôøi naèm moäng, tuy ñöôïc cuûa lôùn, roát cuoäc khoâng coù ñöôïc gì, trong khi thöùc coù ñöôïc nhieàu ít môùi thaät laø ñöôïc. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Heát thaûy ngöôøi phaøm ñeàu ñaém vaøo hai phaùp neân khoâng theå taêng tröôûng caên thieän. Boà-taùt haønh theo thaät töôùng caùc phaùp, ñoù laø phaùp khoâng hai, neân töø khi môùi phaùt taâm, cho ñeán khi taâm sau cuøng, taêng tröôûng thieän caên, khoâng coù sai laàm. Vì theá neân ñoái vôùi Boà-taùt aáy, heát thaûy trôøi, ngöôøi, A-tu-la khoâng theå phaù hoaïi thieän caên kia, khieán phaûi ñoïa vaøo Nhò thöøa; nhöõng ñieàu aùc khaùc cuõng khoâng theå phaù hoaïi. Nhöõng ñieàu aùc khaùc laø caùc phieàn naõo xan, tham, v.v... phaù hoaïi Thí Ba-la-maät... Laïi hoûi: Boà-taùt vì caên thieän neân haønh Baùt-nhaõ chaêng? Phaät ñaùp: Khoâng vì thieän, khoâng vì baát thieän maø haønh Baùt-nhaõ. Hoûi: Khoâng vì caên baát thieän maø haønh Baùt-nhaõ coù theå ñöôïc, côù sao laïi khoâng vì thieän caên neân haønh? Phaät ñaùp: Vì quyù Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc neân tuy haønh caùc thieän caên, maø vì thaønh töïu vieäc chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc chöù khoâng vì quyù thieän caên. Nhö trong kinh ví duï chieác beø noùi: Thieän phaùp coøn neân boû, huoáng gì phaùp baát thieän! Thieän caên laø giuùp cho Phaät ñaïo, nhö ngöôøi khoâng phaûi vì chieác beø neân qua soâng, maø vì ñeán bôø kia. Trong ñaây Phaät vì noùi nhaân duyeân: Boà-taùt chöa cuùng döôøng chö Phaät, chöa ñöôïc chaân thieän tri thöùc thì khoâng theå ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng; theá neân tuy gieo troàng caên thieän nhöng khoâng cho laø quyù, maø chæ quyù vì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà thöa: Laøm sao Boà-taùt tuy khoâng vì thieän caên maø coù theå cuùng döôøng chö Phaät, cho ñeán ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng? Phaät ñaùp: Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây cuùng döôøng chö Phaät nhö trong

kinh noùi. Vì cuùng döôøng Phaät laø lôùn, neân chæ noùi Phaät, nhöng neân bieát ñaõ cuùng döôøng Bích-chi Phaät cho ñeán Boà-taùt truù ñòa vò Caøn tueä. Ngöôøi phaøm phu vì nghe phaùp neân theo Boà-taùt nghe giaûng möôøi hai loaïi boä kinh vaên, vì khoâng theå thöôøng ñöôïc coù thaày luoân beân mình, neân ñeàu phaûi thoï trì. Vì hay queân neân ñoïc tuïng laøm cho thoâng lôïi. Taâm quaùn saùt laø thöôøng buoäc taâm vaøo quyeån kinh, thöù lôùp nhôù nghó, tröôùc do ngoân ngöõ, tuyeân giaûng nghóa lyù, sau ñöôïc thaáu roõ, töùc ñöôïc Ñaø-la-ni. Ñaø-la-ni coù hai: Moät laø Ñaø-la-ni Vaên trì, hai laø Ñaø-la-ni thaät töôùng caùc phaùp. Ñoïc tuïng, tu taäp, thöôøng nhôù nghó neân ñöôïc Ñaø-la-ni Vaên trì; thoâng suoát nghóa

lyù neân ñöôïc Ñaø-la-ni thaät töôùng. ÔÛ trong hai Ñaø-la-ni aáy coù theå sinh trí voâ ngaên ngaïi; vì chuùng sinh thuyeát phaùp neân ñaày ñuû boán trí voâ ngaïi. Tu-boà-ñeà hoûi: Neáu Boà-taùt coù trí voâ ngaên ngaïi, thì khaùc gì vôùi Phaät? Phaät ñaùp: Voâ ngaên ngaïi coù hai: 1. Thaät voâ ngaïi; 2. Danh töø voâ ngaên ngaïi. Trong ñaây, tröø Phaät voâ ngaên ngaïi, caùc ngöôøi khaùc theo Boà-taùt ñöôïc voâ ngaên ngaïi. Do Boà-taùt tuïng kinh neân töø choã sinh ra cho ñeán khi ñöôïc Nhaát thieát trí, troïn khoâng queân maát. Vì sao? Vì vaøo saâu, ñoïc tuïng kinh phaùp neân phieàn naõo bò cheû moûng, ñöôïc caên thieän hoä trì neân khoâng ñoïa vaøo aùc ñaïo vaø caùc naïn. Thí nhö ngöôøi muø ñöôïc ngöôøi saùng maét giuùp ñôõ, troïn khoâng bò sa haàm sæa hoá. Nhôø phöông caên thieän neân ñöôïc thaâm taâm thanh tònh. Thaâm taâm thanh tònh laø thöông yeâu heát thaûy chuùng sinh, tuy ñoái vôùi keû giaëc oaùn cuõng khoâng gia aùc, nghóa laø khoâng cöôùp maïng soáng. Laïi nhôø trí tueä vaø phöông ñöùc lôùn neân phieàn naõo nhoû ít, khoâng theå che laáp thieän taâm cuûa Boà-taùt. Laïi, taâm saâu xa laø ñoái vôùi chuùng sinh coù ñöôïc taâm töø bi, taâm khoâng xaû boû, taâm cöùu ñoä vaø taâm ñoái vôùi caùc phaùp bieát ñöôïc voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, roát raùo khoâng, cho ñeán ñoái vôùi Phaät khoâng sinh töôûng Phaät, töôûng Nieát-baøn; aáy goïi laø thaâm taâm thanh tònh. Vì thanh tònh thaâm taâm neân coù theå giaùo hoùa chuùng sinh. Vì sao? Vì phieàn naõo moûng neân khoâng khôûi taâm coáng cao, taâm chaáp ngaõ, taâm saân giaän, neân chuùng sinh öa meán, tín thoï lôøi daïy baûo. Vì giaùo hoùa chuùng sinh neân nghieâm tònh coõi Phaät nhö trong phaåm Phaät quoác cuûa kinh Tyø-ma-la-caät noùi: Vì chuùng sinh tònh neân coõi nöôùc tònh. Vì ñöôïc caên thieän hoä trì neân troïn khoâng lìa thieän tri thöùc. Thieän tri thöùc laø chö Phaät, ñaïi Boà-taùt, A-la-haùn. Löôïc noùi töôùng thieän tri thöùc, nghóa laø ngöôøi coù theå taùn thaùn Tam baûo. Nhö vaäy, Boà-taùt neân cuùng döôøng chö Phaät, gieo troàng caên laønh, gaàn guõi thieän tri thöùc. Vì sao? Vì nhö ngöôøi beänh neân tìm thaày thuoác hay vaø coû thuoác. Phaät laø thaày thuoác hay, caùc thieän caên laø coû thuoác, ngöôøi chaêm soùc beänh laø thieän tri thöùc; ngöôøi beänh coù ñuû ba vieäc aáy neân beänh ñöôïc laønh. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, coù ñuû ba vieäc aáy neân döùt caùc phieàn naõo, laøm lôïi ích chuùng sinh.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.